

2016. június

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Június 5.	03:00 UT	újhold
Június 12.	08:10 UT	első negyed
Június 20.	11:02 UT	telehold
Június 27.	18:19 UT	utolsó negyed

A bolygók láthatósága

Merkúr: 5-én kerül legnagyobb nyugati kitérésbe, 24,2°-ra a Naptól, de ekkor is csak közel ötven perccel kel korábban, mint a Nap. A következő néhány napban kissé javul ez az érték, de hamarosan újra közeledik a bolygó a Naphoz. Láthatósága egyre romlik, s a hónap végén belevész a hajnali napfénybe.

Vénusz: A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 6-án felső együttállásban van a Nappal, pontosan mögötte halad el. Fényessége -4,0^m-ról -3,9^m-ra, átmérője 9,6"-ról 9,7"-re nő, fázisa 0,999-ről 0,99-re csökken.

Mars: A Librában végzett hátráló mozgása folyamatosan lassul, és 30-án előretartóvá válik. Az éjszaka nagyobb részében látható, hajnalban nyugszik. Túljutván földközelségén, fokozatosan halványodik. Fényessége -2,0^m-ról -1,4^m-ra csökken, látszó átmérője 18,6"-ról 16,4"-re zsugorodik.

Jupiter: Fokozatosan gyorsuló, előretartó mozgást végez a Leo csillagképben. Éjfél körül nyugszik, az éjszaka első felében látható a nyugati égen. Fényessége -2,0^m, átmérője 36".

Szaturusz: Folytatja hátráló mozgását a Kigyótartó csillagképben. Egész éjszaka megfigyelhető, 3-án van szembenállásban a Nappal. Fényessége 0,0^m-ról 0,1^m-ra csökken, átmérője 18,5".

Uránusz: Kora hajnalban kel, hajnalban látható a Piscesben. Előretartó mozgása a hónap végén lassulni kezd.

Neptunusz: Éjfél körül kel, az éjszaka második felében kereshető az Aquariusban. 14-én előretartó mozgása hátrálóba vált.

Kaposvári Zoltán

Szaturusz-oppozíció

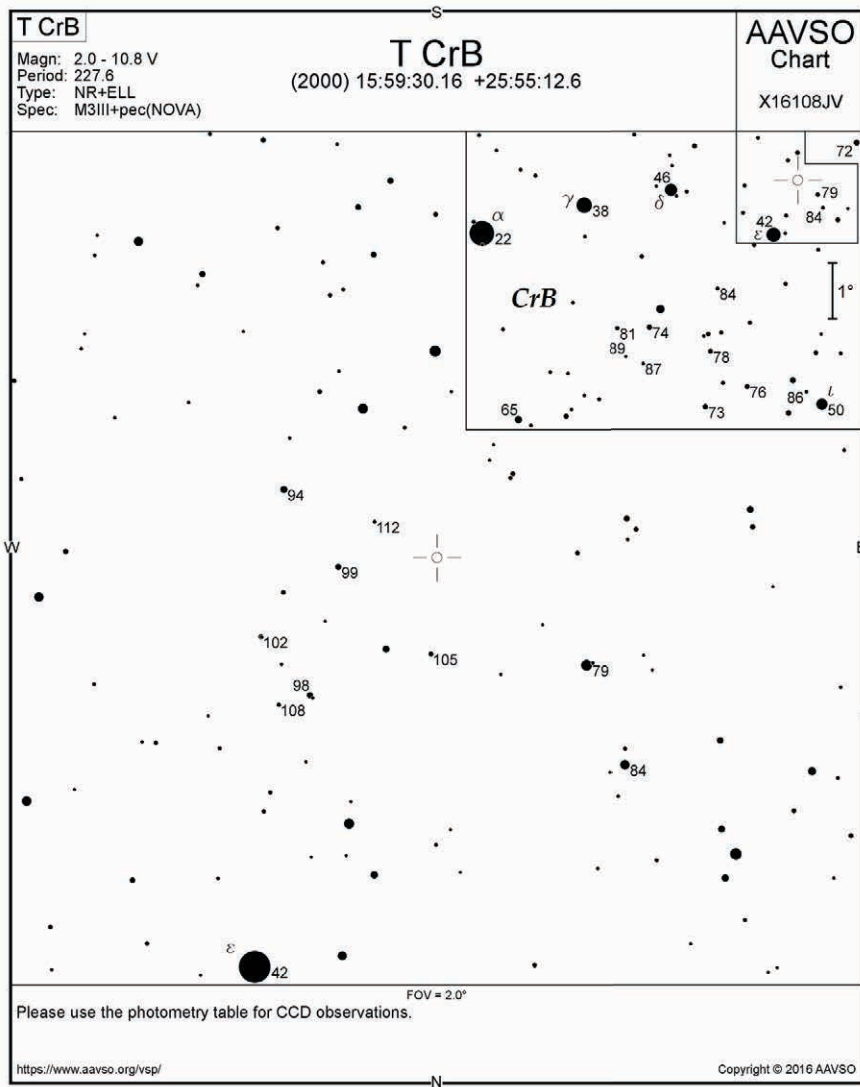
A gyűrűs bolygó június 3-án kerül szembenállásba a Nappal, 18,5"-es korongátmérő és 0,0^m fényesség mellett. A bolygó tengelyének a látóiránnyal bezárt szöge a maximálshoz (26°) közeledik, így a gyűrűre való rálátás kiváló. A Skorpióban, az Antares fölött járó bolygó sajnos csak 22°-kal emelkedik a horizont fölé. A felénk billenő északi féltekén kiválóan megfigyelhetjük a sötét NEB és a világos EZ határvonalát, majd a NEB és NTB apró kondenzációkkal tarkított sávjait. Az északi póluson ülő NPC poláris hexagonja apró fekete sapkaként zárja a bolygócsúcsot. A déli féltekén a korong előtt áthúzódó gyűrű mellett már kibukkan a SEB sötét sávjának felső része.

Kiss Áron Keve

A hónap változócsillaga: a T Coronae Borealis

Április első napjaiban a Mira-levelezőlistán több észlelőnk is jelezte, hogy a T CrB lassú, de határozott fényesedést mutat eddig megszokott, 10^m körüli, 0,6–0,8^m amplitúdójú hullámmozgásához képest. A kezdetben csupán néhány tized magnitúdós anomália nyomban a csillagra irányította a figyelmet, hiszen akár egy régóta várt kitörés előszele is lehet.

A T CrB első dokumentált kitörését John Birmingham ír csillagász észlelte 1866 májusában. A nóva rövid idő alatt mintegy 2^m-ig fényesedett, majd viszonylag gyorsan halványodott ma is ismert nyugalmi értékére.

80 évvel később, 1946 februárjában újabb, ezúttal 3^m-s kitörést produkált, ezáltal a mindössze tucatnyi tagot számláló visszatérő (rekurrens) nóvák közé sorolhatjuk. Bár jelen sorok írásakor megjósolni nem lehet, talán éppen a csillag újabb nóvakitörésének szerencsés szemtanúi lehetünk, 70 évvel

legutóbbi fellángolását követően. Akár így történik, akár visszahátrékked, a T CrB fényváltozásainak nyomon követése igen hasznos információkat nyújthat a kölcsönható kettőscsillagok tömegátadási folyamatainak vizsgálatához.

Bağó Balázs